Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 20 stycznia 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Polityka imigracyjna – Dyrektywa 2003/109/WE – Artykuł 9 ust. 1 lit. c) – Utrata statusu obywatela państwa trzeciego będącego rezydentem długoterminowym – Nieobecność na terytorium Unii Europejskiej przez okres 12 kolejnych miesięcy – Przerwanie tego okresu nieobecności – Nieregularne i krótkotrwałe pobyty na terytorium Unii

W sprawie C-432/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Verwaltungsgericht Wien (sąd administracyjny w Wiedniu, Austria) postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 września 2020 r., w postępowaniu:

ZK,

przy udziale:

Landeshauptmann von Wien,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal (sprawozdawczyni), prezes drugiej izby, pełniąca obowiązki prezesa trzeciej izby, J. Passer, F. Biltgen, L.S. Rossi i N. Wahl, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Pikamäe,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 lipca 2021 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu ZK – E. Drabek, Rechtsanwalt,

– w imieniu rządu austriackiego – A. Posch, J. Schmoll i C. Schweda, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – C. Cattabriga i H. Leupold, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 21 października 2021 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz.U. 2004, L 16, s. 44).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między ZK a Landeshauptmann von Wien (premierem kraju związkowego Wiedeń, Austria) w przedmiocie odmowy przedłużenia przez ten organ wydanego ZK zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2003/109

3 Motywy 2, 4, 6, 10 i 12 dyrektywy 2003/109 stanowią:

„(2) Rada Europejska podczas szczególnego szczytu w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. oświadczyła, że status prawny obywateli państw trzecich powinien zostać zbliżony do statusu obywateli państw członkowskich oraz że osoba, która zamieszkiwała legalnie na terytorium państwa członkowskiego przez określony czas i która posiada zezwolenie na pobyt długoterminowy, powinna uzyskać w tym państwie członkowskim zestaw jednolitych praw, jak najbardziej zbliżonych do praw przyznanych obywatelom Unii Europejskiej.

[…]

(4) Integracja obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi w państwach członkowskich jest kluczowym elementem wspierania spójności gospodarczej i społecznej, która stanowi podstawowy cel Wspólnoty [Europejskiej] określony w traktacie [WE].

[…]

(6) Głównym kryterium uzyskania statusu rezydenta długoterminowego powinien być czas zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego. Zamieszkanie powinno być zarówno legalne, jak i nieprzerwane, w celu wykazania, że związki danej osoby z tym państwem mają charakter trwały. Należy wprowadzić przepis pozwalający na pewien stopień elastyczności, w celu umożliwienia uwzględnienia okoliczności, w których osoba ta mogła być zmuszona do tymczasowego opuszczenia terytorium państwa.

[…]

(10) Należy ustanowić zbiór zasad regulujących procedury rozpatrywania wniosków o przyznanie statusu rezydenta długoterminowego. Procedury te powinny być skuteczne i możliwe do zrealizowania, uwzględniając zwykłe obciążenie pracą administracji państw członkowskich, jak również powinny być przejrzyste i sprawiedliwe w celu zapewnienia właściwej pewności prawnej danym osobom. Nie powinny one stanowić środka utrudniającego wykonywanie prawa pobytu.

[…]

(12) W celu ustanowienia rzeczywistego instrumentu integracji rezydentów długoterminowych ze społeczeństwem, w którym żyją, rezydenci długoterminowi powinni korzystać z równego traktowania z obywatelami państwa członkowskiego w szerokim zakresie spraw gospodarczych i społecznych, zgodnie z odpowiednimi warunkami określonymi w niniejszej dyrektywie".

4 Artykuł 1 tej dyrektywy stanowi:

„Niniejsza dyrektywa określa:

a) warunki przyznawania i cofania statusu rezydenta długoterminowego udzielanego przez państwo członkowskie obywatelom państw trzecich legalnie zamieszkującym na jego terytorium, jak również prawa związane z tym statusem; oraz

b) warunki zamieszkania w państwach członkowskich innych niż to, które przyznało status rezydenta długoterminowego dla obywateli państw trzecich korzystających z tego statusu".

5 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Definicje", stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

b) »rezydent długoterminowy« oznacza obywatela państwa trzeciego, który posiada status rezydenta długoterminowego, o którym mowa w art. 4–7;

[…]".

6 Zgodnie z art. 4 tej dyrektywy, zatytułowanym „Czas zamieszkania":

„1. Państwa członkowskie przyznają status rezydenta długoterminowego obywatelom państw trzecich, którzy zamieszkiwali legalnie i nieprzerwanie na ich terytorium przez okres pięciu lat bezpośrednio poprzedzający złożenie właściwego wniosku.

[…]

3. Okresy nieobecności na terytorium danego państwa członkowskiego nie przerywają okresu, o którym mowa w ust. 1, i są uwzględniane w celu jego obliczenia, jeżeli są one krótsze niż sześć kolejnych miesięcy i nie przekraczają w sumie dziesięciu miesięcy w ramach okresu, o którym mowa w ust. 1.

[…]”.

7 Artykuł 7 dyrektywy 2003/109, zatytułowany „Uzyskanie statusu rezydenta długoterminowego”, stanowi w ust. 1:

„W celu uzyskania statusu rezydenta długoterminowego dany obywatel państwa trzeciego składa wniosek do właściwych organów państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje […]”.

8 Artykuł 8 tej dyrektywy, zatytułowany „Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego [UE]”, przewiduje:

„1. Status rezydenta długoterminowego ma charakter stały, z zastrzeżeniem art. 9.

2. Państwa członkowskie wydają rezydentowi długoterminowemu zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego [UE]. Zezwolenie jest ważne przez co najmniej pięć lat i podlega automatycznemu odnowieniu z chwilą jego wygaśnięcia, na podstawie wniosku, jeżeli wniosek taki jest wymagany.

[…]”.

9 Artykuł 9 tej dyrektywy, zatytułowany „Cofnięcie lub utrata statusu”, stanowi:

„1. Rezydent długoterminowy traci status rezydenta długoterminowego, jeżeli:

[…]

c) nastąpiła nieobecność na terytorium [Unii] przez okres 12 kolejnych miesięcy.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 lit. c) państwa członkowskie mogą przewidzieć, że nieobecność przekraczająca 12 kolejnych miesięcy lub nieobecność z przyczyn szczególnych bądź wyjątkowych nie pociąga za sobą cofnięcia lub utraty statusu.

[…]

5. W odniesieniu do przypadków określonych w ust. 1 lit. c) i w ust. 4 państwa członkowskie, które przyznały status, wprowadzają uproszczoną procedurę ponownego uzyskania statusu rezydenta długoterminowego […]”.

10 Artykuł 11 dyrektywy 2003/109, zatytułowany „Równe traktowanie”, stanowi:

1. Rezydent długoterminowy korzysta z równego traktowania z obywatelami danego państwa pod względem:

[…]

b) edukacji i kształcenia zawodowego, w tym stypendiów naukowych zgodnie z prawem krajowym;

[…]

d) zabezpieczenia społecznego, pomocy społecznej i ochrony socjalnej określonych przez prawo krajowe;

e) ulg podatkowych;

f) dostępu do towarów i usług oraz dostaw towarów i świadczenia usług udostępnianych powszechnie oraz do procedur uzyskania zakwaterowania;

g) wolności zrzeszania się i zgromadzeń oraz członkostwa w organizacjach reprezentujących pracowników lub pracodawców lub też we wszelkich organizacjach zawodowych, w tym świadczeń udzielanych przez takie organizacje, bez uszczerbku dla przepisów krajowych dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego;

[…]

2. W odniesieniu do przepisów ust. 1 lit. b), d), e), f) i g) dane państwo członkowskie może ograniczyć równe traktowanie do przypadków, w których zarejestrowane lub faktyczne miejsce zamieszkania rezydenta długoterminowego lub członków [jego] rodziny, dla których występuje on o świadczenia, położone jest na terytorium danego państwa członkowskiego.

[…]".

Dyrektywa 2004/38/WE

11 Artykuł 16 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77) przewiduje:

„Po nabyciu prawa stałego pobytu można je utracić jedynie w wyniku nieobecności w przyjmującym państwie członkowskim przez okres przekraczający dwa kolejne lata".

Prawo austriackie

12 Mające znaczenie przepisy prawa krajowego są ujęte w Bundesgesetz über die Niederlassung und den Aufenthalt in Österreich (Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz – NAG) (ustawie o osiedlaniu się i pobycie) z dnia 16 sierpnia 2005 r. (BGBl. I, 100/2005), w wersji mającej zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanej dalej „NAG").

13 Paragraf 2 ust. 7 NAG ma następujące brzmienie:

„Krótkoterminowe pobyty krajowe i zagraniczne, w szczególności w celach odbycia wizyty, nie przerywają okresu pobytu lub zamieszkiwania uprawniającego do nabycia lub skutkującego wygaśnięciem roszczenia o przyznanie dokumentu pobytowego […]".

14 Paragraf 20 NAG, zatytułowany „Okres ważności dokumentów pobytowych”, przewiduje w ust. 3 i 4:

„(3) Posiadacze dokumentu pobytowego »rezydenta długoterminowego UE« […] zamieszkują w Austrii przez czas nieokreślony – bez uszczerbku dla ograniczonego okresu ważności dokumentu odnoszącego się do dokumentu pobytowego. Dokument ten jest wydawany na okres pięciu lat i […] jest przedłużany na wniosek również po upływie okresu ważności […].

(4) Dokument pobytowy wygasa zgodnie z ust. 3, jeżeli cudzoziemiec przebywa poza terytorium [Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)] przez okres dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy. Z powodów szczególnie zasługujących na uwzględnienie, takich jak poważna choroba, wypełnianie obowiązku społecznego lub odbywanie służby porównywalnej z powszechną służbą wojskową lub służbą cywilną, cudzoziemiec może przebywać poza terytorium EOG przez okres do 24 miesięcy, jeżeli wcześniej zgłosił to urzędowi. Jeżeli cudzoziemiec ma w tym uzasadniony interes, urząd ustala na wniosek, że dokument pobytowy nie wygasł. Ciężar dowodu pobytu na terytorium EOG spoczywa na cudzoziemcu.

[…]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

15 W dniu 6 września 2018 r. ZK, obywatel Kazachstanu, złożył wniosek o przedłużenie ważności zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE u premiera kraju związkowego Wiedeń. Premier ten oddalił ów wniosek decyzją z dnia 9 lipca 2019 r.

16 W dniu 12 sierpnia 2019 r. ZK wniósł skargę na tę decyzję do sądu odsyłającego.

17 Sąd odsyłający zwraca uwagę, że o ile jest bezsporne, iż w okresie od sierpnia 2013 r. do sierpnia 2018 r., a także później, skarżący w postępowaniu głównym nigdy nie przebywał przez co najmniej 12 kolejnych miesięcy poza terytorium Unii, o tyle jest także bezsporne, że jego pobyty na terytorium Unii w tym okresie trwały tylko kilka dni w roku. To właśnie opierając się na tej ostatniej okoliczności, premier kraju związkowego Wiedeń odmówił przedłużenia ważności zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, o które to przedłużenie zwrócił się skarżący w postępowaniu głównym.

18 Z postanowienia odsyłającego wynika, że skarżący przedstawił sądowi odsyłającemu opinię prawną sporządzoną przez grupę ekspertów Komisji Europejskiej ds. legalnej migracji, zgodnie z którą przewidzianą w art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 przesłankę dotyczącą nieobecności na terytorium Unii należy interpretować ściśle – w ten sposób, że utratę przez obywatela państwa trzeciego statusu rezydenta długoterminowego w rozumieniu tego przepisu powinna pociągać za sobą jedynie fizyczna nieobecność na tym terytorium przez okres 12 kolejnych miesięcy i że w tym względzie nie ma znaczenia, czy ponadto dany rezydent długoterminowy w odnośnym okresie faktycznie był osiedlony lub miał zwykłe miejsce zamieszkania na wspomnianym terytorium.

19 Sąd odsyłający uważa, że powyższa opinia, z którą zamierza się zgodzić, wspiera argumentację skarżącego w postępowaniu głównym. W przypadku przyjęcia tej analizy nawet krótkoterminowe pobyty, wręcz – jak w niniejszej sprawie – trwające tylko kilka dni w roku, wystarczyłyby, aby wykluczyć możliwość zastosowania art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109, wskutek czego skarżący w postępowaniu głównym utrzymałby status rezydenta długoterminowego.

20 W tych okolicznościach Verwaltungsgericht Wien (sąd administracyjny w Wiedniu, Austria) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy [2003/109] należy interpretować w ten sposób, że każdy fizyczny, choćby krótki, pobyt obywatela państwa trzeciego będącego rezydentem długoterminowym na terytorium [Unii] w trakcie okresu 12 kolejnych miesięcy wyklucza utratę statusu obywatela państwa trzeciego będącego rezydentem długoterminowym na podstawie tego przepisu?

2) W razie udzielenia przez Trybunał odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze: jakie wymogi jakościowe lub ilościowe muszą spełniać pobyty na terytorium [Unii] przez okres 12 kolejnych miesięcy, aby wykluczyć utratę statusu obywatela państwa trzeciego będącego rezydentem długoterminowym? Czy pobyty na terytorium [Unii] przez okres 12 kolejnych miesięcy wykluczają utratę statusu obywatela państwa trzeciego będącego rezydentem długoterminowym tylko wtedy, gdy zainteresowani obywatele państw trzecich mieli w tym okresie zwykłe miejsce zamieszkania lub centrum interesów życiowych na terytorium [Unii]?

3) Czy są zgodne z art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy [2003/109] przepisy prawne państw członkowskich przewidujące utratę statusu obywatela państwa trzeciego będącego rezydentem długoterminowym, w razie gdy taki obywatel państwa trzeciego wprawdzie przebywał na terytorium [Unii] przez okres 12 kolejnych miesięcy, ale nie miał tam ani zwykłego miejsca zamieszkania, ani centrum interesów życiowych?”.

Postępowanie przed Trybunałem

21 Sąd odsyłający wniósł o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym przewidzianym w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem, wskazując w szczególności, że skarżący w postępowaniu głównym oraz jego żona i czworo ich małoletnich dzieci ostatnio osiedli się w Zjednoczonym Królestwie na podstawie wydanych przez to państwo dokumentów pobytowych o wieloletnim okresie ważności. Skarżący w postępowaniu głównym chciałby jednak ponownie osiedlić się w Austrii i chciałby, aby dołączyli do niego członkowie jego rodziny w ramach łączenia rodzin, przy czym takie posunięcie wymaga zgodnie z obowiązującym uregulowaniem krajowym uprzedniego stwierdzenia, iż skarżącemu w postępowaniu głównym nadal przysługuje status rezydenta długoterminowego.

22 W dniu 28 września 2020 r., na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego, trzecia izba Trybunału postanowiła oddalić ten wniosek, ponieważ sąd odsyłający nie przedstawił w sposób wystarczający okoliczności pozwalających na stwierdzenie, że wydanie orzeczenia w niniejszej sprawie jest pilne. I tak sąd ten nie wskazał w szczególności na ryzyko, że skarżący w postępowaniu głównym i członkowie jego rodziny byliby poddani w Zjednoczonym Królestwie lub w Austrii środkom w postaci wydalenia, ani na istnienie sytuacji, w której zagrożone byłoby poszanowanie ich praw podstawowych, takich jak prawo do życia rodzinnego.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

23 Poprzez swoje trzy pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 należy interpretować w ten sposób, że każda fizyczna obecność rezydenta długoterminowego na terytorium Unii w okresie 12 kolejnych

miesięcy, nawet jeśli taka obecność nie przekracza w tym okresie ogółem zaledwie kilku dni, wystarcza do zapobieżenia utracie przez tego rezydenta statusu rezydenta długoterminowego na podstawie tego przepisu, czy też – przeciwnie – wspomniany przepis należy interpretować w ten sposób, że pozwala on państwom członkowskim wymagać, dla celów uniknięcia takiej utraty, by zainteresowany rezydent długoterminowy spełniał dodatkowe warunki, takie jak posiadanie przez niego, przez co najmniej część danego okresu 12 kolejnych miesięcy, zwykłego miejsca zamieszkania lub centrum interesów życiowych na wspomnianym terytorium.

24 Na wstępie należy przypomnieć, że na mocy art. 4 ust. 1 dyrektywy 2003/109 państwa członkowskie przyznają status rezydenta długoterminowego obywatelom państw trzecich, którzy zamieszkiwali legalnie i nieprzerwanie na ich terytorium przez okres pięciu poprzedzających lat. Nabycie tego statusu nie jest jednak automatyczne. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy zainteresowany obywatel państwa trzeciego musi w tym celu złożyć do właściwych organów państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje, wniosek, do którego należy dołączyć dokumenty wykazujące, że wnioskodawca spełnia warunki określone w art. 4 i 5 wspomnianej dyrektywy. W szczególności powinien on zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy wykazać, że posiada stałe i regularne dochody wystarczające do utrzymania siebie i członków swojej rodziny bez konieczności korzystania z systemu pomocy społecznej tego państwa członkowskiego [wyrok z dnia 14 marca 2019 r., Y. Z. i in. (Oszustwo przy łączeniu rodziny), C-557/17, EU:C:2019:203, pkt 59].

25 W niniejszej sprawie jest bezsporne, że skarżący w postępowaniu głównym, po uzyskaniu statusu rezydenta długoterminowego i wydaniu mu w Austrii zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE na podstawie art. 8 ust. 2 dyrektywy 2003/109, w okresie od sierpnia 2013 r. do sierpnia 2018 r. był obecny na terytorium Unii tylko przez kilka dni w roku. To właśnie w świetle tej okoliczności premier kraju związkowego Wiedeń uznał, że należy go uznać za osobę „nieobecną” w rozumieniu art. 9 ust. 1 lit. c) tej dyrektywy, przy czym taka nieobecność skutkuje utratą przez zainteresowanego statusu rezydenta długoterminowego, i w konsekwencji odmówił przedłużenia mu zezwolenia na pobyt poświadczającego ten status.

26 Należy zatem zbadać przesłanki stosowania tego ostatniego przepisu, a w szczególności przesłankę dotyczącą pojęcia „nieobecności”.

27 W tym względzie zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 rezydent długoterminowy traci status rezydenta długoterminowego w razie nieobecności na terytorium Unii przez okres 12 kolejnych miesięcy.

28 Jako że przepis ten nie zawiera żadnego odesłania do prawa krajowego państw członkowskich, użyte w nim pojęcie „nieobecności” należy uznać za autonomiczne pojęcie prawa Unii podlegające jednolitej wykładni na jej terytorium, niezależnie od kwalifikacji stosowanych w państwach członkowskich, z uwzględnieniem brzmienia rozpatrywanego przepisu oraz kontekstu, w jaki się on wpisuje, i celów regulacji, której część stanowi [zob. podobnie wyrok z dnia 3 października 2019 r., X (Rezydenci długoterminowi – stałe, regularne i wystarczające środki), C-302/18, EU:C:2019:830, pkt 26].

29 Co się tyczy w pierwszej kolejności brzmienia art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109, należy zauważyć, że w wielu wersjach językowych tej dyrektywy posłużono się w tym przepisie terminami równoznacznymi terminowi „nieobecność”. Pojęcie „nieobecności” zawarte we wspomnianym przepisie, zgodnie ze zwykłym znaczeniem tego określenia w języku potocznym,

oznacza zaś fizyczną „nieobecność” danego rezydenta długoterminowego na terytorium Unii. Tak więc pojęcie to wskazuje, że każda fizyczna obecność zainteresowanego na tym terytorium może przerwać taką nieobecność.

30 Wprawdzie, jak podnosi rząd austriacki na poparcie swojej wykładni tego przepisu, zgodnie z którą należy wymagać, aby zainteresowany miał zwykłe miejsce zamieszkania lub centrum interesów życiowych na terytorium Unii, w wersjach językowych niemieckiej i niderlandzkiej art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 w miejsce wyrażenia zawierającego wyraz „nieobecność” użyto czasowników „aufhalten” i „verblijven”. W ten sposób wersje te odnoszą się do okoliczności przebywania i pozostawania na terytorium Unii i mogłyby z tego względu w zależności od kontekstu wymagać obecności trwalszej niż obecność fizyczna o jakimkolwiek czasie trwania.

31 Niemniej jednak taki niuans, po pierwsze, nie wyklucza, że wyrażenia te mogą również odnosić się do zwykłej nieobecności fizycznej, a po drugie, należy go w każdym razie zrelatywizować, ponieważ również te wersje językowe art. 9 ust. 2 dyrektywy 2003/109 posługują się poza tym określeniami, odpowiednio, „Abwesenheit” i „afwezigheid”, odpowiadającymi pojęciu „nieobecności”.

32 Co się tyczy w drugiej kolejności kontekstu, w jaki wpisuje się art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109, należy zauważyć, po pierwsze, że art. 8 dyrektywy 2003/109 stanowi, iż status rezydenta długoterminowego ma charakter stały „z zastrzeżeniem art. 9” tej dyrektywy. W związku z tym, ponieważ stały charakter tego statusu jest zasadą ogólną, ów art. 9 należy interpretować jako stanowiący odstępstwo, a w konsekwencji – w sposób ścisły [zob. analogicznie, w odniesieniu do art. 11 ust. 4 wspomnianej dyrektywy, wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., Land Oberösterreich (Dodatek mieszkaniowy), C-94/20, EU:C:2021:477, pkt 37]. Wymóg ten przemawia przeciwko rozszerzającej wykładni wspomnianego art. 9, zgodnie z którą zwykła fizyczna obecność rezydenta długoterminowego na terytorium Unii nie jest wystarczająca do przerwania jego nieobecności na tym terytorium.

33 Po drugie, w szczególności z art. 4 dyrektywy 2003/109 wynika, że gdy dyrektywa ta – w przypadku jej wersji językowych wskazanych w pkt 29 niniejszego wyroku – wiąże się z wymaganiem od zainteresowanego, aby jego obecność na danym terytorium wykraczała poza zwykłą fizyczną obecność i trwała przez pewien czas lub odznaczała się pewną stabilnością, wyraźnie precyzuje to, posługując się stosownymi wyrażeniami. I tak art. 4 ust. 1 tej dyrektywy używa we wspomnianych wersjach językowych wyrażeń odpowiadających czasownikowi „zamieszkiwać” i precyzuje, że zgodnie z tym przepisem zainteresowany powinien zamieszkiwać na terytorium danego państwa członkowskiego legalnie i nieprzerwanie przez okres pięciu lat bezpośrednio poprzedzający złożenie przez niego wniosku, z zastrzeżeniem okresów nieobecności dopuszczonych na podstawie art. 4 ust. 3 wspomnianej dyrektywy.

34 Takich zaś uściśleń brakuje w art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109, który ogranicza się do ustalenia okresu nieobecności na terytorium Unii powodującego utratę statusu rezydenta długoterminowego. Przepis ten nie wskazuje w szczególności, że aby można było przerwać tę nieobecność, obecność zainteresowanego na tym terytorium powinna trwać przez pewien czas lub odznaczać się pewną stabilnością, odpowiadającą na przykład okoliczności, że zainteresowany ma zwykłe miejsce zamieszkania lub centrum interesów życiowych na wspomnianym terytorium, wbrew temu, co utrzymuje rząd austriacki. Ponadto wspomniany przepis nie ustanawia również innych warunków dotyczących czasu trwania lub charakteru tej

obecności, odnoszących się w szczególności do istnienia „rzeczywistego i autentycznego związku" z tym terytorium, takich jak na przykład okoliczność, że w danym państwie członkowskim zainteresowany ma członków rodziny lub majątek – wbrew temu, co podnosi Komisja.

35 Badanie kontekstu, w jaki wpisuje się art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109, potwierdza zatem wykładnię wynikającą z brzmienia tego przepisu.

36 Co się tyczy w trzeciej i ostatniej kolejności celu, który realizuje dyrektywa 2003/109, z jej motywów 2, 4, 6 i 12 wynika, po pierwsze, że zmierza ona do zagwarantowania integracji obywateli państw trzecich, którzy są na stałe i legalnie osiedleni w państwach członkowskich, i w tym zamiarze do zbliżenia praw obywateli państw trzecich do praw, którymi cieszą się obywatele Unii, w szczególności poprzez wprowadzenie równego traktowania z tymi ostatnimi w szerokim zakresie spraw gospodarczych i społecznych [wyrok z dnia 14 marca 2019 r., Y. Z. i in. (Oszustwo przy łączeniu rodziny), C-557/17, EU:C:2019:203, pkt 63]. To właśnie aby wspomniani obywatele państw trzecich mogli korzystać z praw przewidzianych w tej dyrektywie, przyznaje się im na podstawie jej art. 4 ust. 1 status rezydenta długoterminowego.

37 Taki cel potwierdza wykładnię art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109, zgodnie z którą ci obywatele państw trzecich, którzy ze względu na czas zamieszkania na terytorium danego państwa członkowskiego już wykazali, że ich związki z tym państwem mają charakter trwały, mogą co do zasady – na wzór obywateli Unii – swobodnie przemieszczać się i przebywać, również przez dłuższe okresy, poza terytorium Unii, przy czym samo z siebie nie skutkuje to utratą statusu rezydenta długoterminowego, pod warunkiem że nie są oni nieobecni na tym terytorium przez cały okres 12 kolejnych miesięcy, o którym mowa w tym przepisie.

38 Po drugie, z motywu 10 dyrektywy 2003/109 wynika, że prawodawca Unii zamierzał realizować cel, o którym mowa w pkt 36 niniejszego wyroku, zapewniając zainteresowanym osobom, w ramach przepisów proceduralnych regulujących rozpatrywanie wniosku o uzyskanie tego statusu, właściwej pewności prawnej. Waga przyznana zaś w ten sposób zasadzie pewności prawa w odniesieniu do uzyskania wspomnianego statusu musi nieodzownie odnosić się także do jego utraty, jako że utrata ta powoduje, że owo uzyskanie staje się bezskuteczne, co zostało zresztą potwierdzone w pracach przygotowawczych do dyrektywy 2003/109, w których podkreślono, że „status rezydenta długoterminowego musi zapewnić jego posiadaczowi jak największą pewność prawa", a „[p]owody uzasadniające jego cofnięcie muszą być enumeratywnie wyliczone i ograniczone" (zob. wniosek w sprawie dyrektywy Rady dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi, [COM(2001) 127 wersja ostateczna]).

39 W tym względzie zasada pewności prawa, należąca do ogólnych zasad prawa Unii, wymaga w szczególności, aby przepisy prawne były jasne, precyzyjne i przewidywalne co do swoich skutków (wyrok z dnia 13 lutego 2019 r., Human Operator, C-434/17, EU:C:2019:112, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 Interpretowanie zaś art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 w ten sposób, że jakakolwiek fizyczna obecność zainteresowanego na terytorium Unii może przerwać jego nieobecność i w konsekwencji zapobiec utracie przez niego statusu rezydenta długoterminowego na podstawie tego przepisu, uzależnia utrzymanie tego statusu od jasnego, precyzyjnego i przewidywalnego kryterium związanego ze zwykłym obiektywnym zdarzeniem, wobec czego taka wykładnia najlepiej zapewnia zainteresowanym osobom właściwą pewność prawną.

41 Po trzecie, co się tyczy konkretniej celu art. 9 ust. 1 lit. c) tej dyrektywy, należy stwierdzić, że przepis ten zmierza do zapobieżenia dalszemu korzystaniu ze statusu rezydenta długoterminowego oraz praw z nim związanych przez obywateli państw trzecich znajdujących się w sytuacji, w której utrzymanie tego statusu nie jest już w żaden sposób użyteczne dla realizacji celu, o którym mowa w pkt 36 niniejszego wyroku.

42 W tym względzie Trybunał orzekł, co się tyczy art. 16 ust. 4 dyrektywy 2004/38, że przepis ten odnosi się do utraty prawa stałego pobytu przez obywatela Unii z powodu nieobecności w przyjmującym państwie członkowskim przez ponad dwa kolejne lata i że rozwiązanie to jest podyktowane tym, że po takiej nieobecności więź z przyjmującym państwem członkowskim się rozluźnia (wyrok z dnia 21 lipca 2011 r., Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

43 Chociaż dyrektywy 2003/109 i 2004/38 różnią się między sobą przedmiotem i celami, to jednak, jak wskazał w istocie również rzecznik generalny w pkt 40–43 opinii, przepisy tych dyrektyw mogą podlegać analizie porównawczej i w stosownym przypadku być przedmiotem analogicznych wykładni, co jest uzasadnione w szczególności w przypadku art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 i art. 16 ust. 4 dyrektywy 2004/38, które opierają się na tej samej logice.

44 Wynika z tego, że bez uszczerbku dla uprawnienia przewidzianego w art. 9 ust. 2 dyrektywy 2003/109 ust. 1 lit. c) tego artykułu dotyczy ostatecznie utraty statusu rezydenta długoterminowego w sytuacjach, w których więź, jaką uprawniony z tego prawa utrzymywał uprzednio z terytorium Unii, się rozluźnia. Zgodnie zaś z tym przepisem ma to miejsce dopiero po nieobecności na tym terytorium przez okres 12 kolejnych miesięcy.

45 W konsekwencji szczególny cel art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 potwierdza wykładnię tego przepisu, zgodnie z którą dla zapobieżenia utracie statusu rezydenta długoterminowego wystarczy, by zainteresowany rezydent długoterminowy był obecny, w okresie 12 kolejnych miesięcy po rozpoczęciu nieobecności, na terytorium Unii, nawet jeśli taka obecność nie przekracza kilku dni.

46 Jednakże sytuację rezydenta długoterminowego, który przebywał kilka dni w roku na terytorium Unii i w związku z tym nie był nieobecny w okresie 12 kolejnych miesięcy, należy odróżnić od sytuacji, w której istniałyby przesłanki wskazujące, że taki rezydent miał się dopuścić nadużycia prawa. W niniejszym przypadku akta sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie zawierają żadnej informacji pozwalającej na stwierdzenie istnienia takiego nadużycia prawa.

47 W świetle całości powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, iż art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2003/109 należy interpretować w ten sposób, że każda fizyczna obecność rezydenta długoterminowego na terytorium Unii w okresie 12 kolejnych miesięcy, nawet jeśli taka obecność nie przekracza w tym okresie ogółem zaledwie kilku dni, wystarcza do zapobieżenia utracie przez tego rezydenta statusu rezydenta długoterminowego na podstawie tego przepisu.

W przedmiocie kosztów

48 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi należy interpretować w ten sposób, że każda fizyczna obecność rezydenta długoterminowego na terytorium Unii Europejskiej w okresie 12 kolejnych miesięcy, nawet jeśli taka obecność nie przekracza w tym okresie ogółem zaledwie kilku dni, wystarcza do zapobieżenia utracie przez tego rezydenta statusu rezydenta długoterminowego na podstawie tego przepisu.

Podpisy